

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2019-2022

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Sabina Menšíková

Integrace neslyšících žáků do běžných základních škol

Praha 2022

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Václav Chmelíř

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2019-2022

BACHELOR THESIS/DIPLOMA THESIS

Sabina Menšíková

Title

Prague 2022

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. et Mgr. Václav Chmelíř

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská/diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 8.3.2022

Jméno a příjmení

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. et Mgr. Václavu Chmelířovi za vedení práce, za poskytnutí všech rad a připomínek během zpracování bakalářské práci. Dále bych chtěla poděkovat všem maminkám a jejich dětem, které poskytly rozhovor, do praktické části. Díky nim mohla tato práce vzniknout.

Anotace

Tato práce je teoreticko – výzkumná. Zabývá se dětmi se sluchovým postižením, které jsou integrované do běžných základních škol.

Praktická část je realizována pomocí kvalitativního výzkumu, který je proveden formou rozhovorů s rodiči a dětmi se sluchovým postižením. Důraz je kladem na běžné základní školy, učitele, pedagogy a samotnou integraci mezi „zdravé“ děti.

Klíčová slova

Dítě se sluchovým postižením, sluch, sluchadla, kochleární implantát, integrace, žák, Speciální pedagogická centra

Annotation

This work is theoretical research and deal with children hearing impaired which are integrated to regular primary schools.

Practical part is realized from qualitative research, which is carried out in the form of interviews with parents and children. The emphasis is on regular primary schools, teachers and integration themself.

Keywords

Children with hearing impaired, hearing, hearing aid, cochlear implant, integration, student, special pedagogy center

ÚVOD.....	11
TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 DÍTĚ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM.....	13
1.1 Charakteristika dítěte se sluchovým postižením.....	13
1.2 Definice sluchové postižení	13
2 SLUCHOVÉ VADY	15
2.1 Diagnostika sluchových vad	15
2.2 Typy sluchových vad	16
2.2.1 Periferní vady	16
2.2.2 Centrální vady	17
2.3 Klasifikace sluchových vad	20
3 KOMPENZACE SLUCHOVÝCH VAD	22
3.1 Sluchadla.....	22
3.1.1 Kapesní sluchadla	23
3.1.2 Závěsná sluchadla	23
3.1.3 Nitroušní sluchadla	23
3.1.4 Brýlová sluchadla.....	24
3.2 Kochleární implantát.....	24
3.3 Zvláštní pomůcky	25
3.4 Způsoby kompenzace sluchových vad	26
4 INTEGRACE	29
4.1 Vysvětlení pojmu	29
4.2 Sociální integrace.....	30
4.3 Školská integrace	30
4.3.1 Školská integrace z pohledu rodiny dítěte s postiženým.....	31
4.3.2 Školská integrace z pohledu školy a učitelů	32
4.4 Předpoklady pro úspěšnou integraci sluchově postiženého žáka	34
4.5 Problémy s integrací dítěte	35
5 PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ PRO SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ.....	36
5.1 Speciálně pedagogická centra.....	36
PRAKTICKÁ ČÁST	39

6 INTEGRACE NESLYŠÍCÍCH ŽÁKŮ DO BĚŽNÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL 39

6.1	Využité metody	40
6.2	Hlavní cíl a dílčí cíle praktické části	40
6.3	Stanovení výzkumných otázek	40
6.4	Metodologie	41
6.5	Výzkumný soubor:.....	43
6.6	Charakteristika výzkumného vzorku	43
6.7	Formulace otázek do rozhovoru	46
6.8	Dílčí zpracování	49
6.9	Závěr šetření	59
ZÁVĚR		60
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....		62
SEZNAM ZKRATEK		66
SEZNAM TABULEK.....		67
SEZNAM PŘÍLOH.....		68

ÚVOD

Je velmi těžké představit si jaké to je neslyšet, jak těžký může být nástup do běžných základních škol s poruchou sluchu. Nejde jen o kompenzaci sluchu nebo o kompenzační pomůcky, které jsou dětem nápomocné, ale samotná integrace může být v některých případech obtížná.

Tato práce se zabývá neslyšícími dětmi, které vstupují do nové životní etapy. Integrace může být pro zdravé dítě těžká, ale pro děti, které neslyší ještě těžší. Díky kompenzačním pomůckám sluchu mohou fungovat a chovat se jako zdravé děti, i když ne vždy ve všech situacích na 100 % „*Vzdělávejme postižené v běžných školách, pokud je to možné, ve speciálních, pokud je to nutné*“.¹

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou, které se člení na další podkapitoly.

Teoretická část se věnuje charakteristice a definici dětí se sluchovým postižením. Druhá část popisuje diagnostiku sluchových vad, jaké mohou být typy sluchových vad. Třetí část popisuje výběr sluchadel, zvláštní pomůcky pro děti se sluchovým postižením, a v neposlední řadě vysvětlit způsoby kompenzace sluchových vad. Čtvrtá část je zaměřena na integraci sociální a školní při vstupu do běžných základních škol. Jaké mohou být úspěšné předpoklady pro začlenění se do kolektivu dětí, ale i problémy se kterými se děti mohou setkat při integraci do běžných základních škol. Poslední část je věnována poradenským zařízením, které děti se sluchovým postižením mohou využívat.

Praktická část se věnuje rozhovorům s rodiči a jejich dětmi, které mají sluchovou vadu. Rozhovory jsou zaměřené nejen na děti se sluchovým postižením, ale i na případné rozdíly mezi dětmi s kochleárním implantátem a sluchadly. Posléze jaký má vliv jejich kompenzační pomůcka na integraci do běžných základních škol.

¹ Mühlpachr, in Vítková, 2004.

Cílem práce je zjistit, zda jsou rozdíly mezi dětmi, které jako kompenzační pomůcku používají kochleární implantát, a dětmi které používají sluchadla v integraci do běžných základních škol. A zda-li se žáci integrují úspěšně do běžných základních škol.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DÍTĚ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

První kapitola této bakalářské práce je věnována dětem se sluchovým postižením. Jednotlivé podkapitoly jsou zaměřené na charakteristiku dítěte, jak děti ovlivňuje sluchové postižení, a definici sluchového postižení.

1.1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Dítě se sluchovým postižením má stejný potenciál rozvoje jako neslyšící vrstevníci. Odlišné komunikační schopnosti, mohou vést k opoždění jazykového vývoje. Za potřeby je zjištění vady sluchu včas a následně zahájit intervenci, která bude odpovídat specifickým potřebám dítěte i rodiny.²

Dítě se sluchovým postižením má své specifické potřeby. Tato vada nejvíce omezuje komunikaci a příjem informací. Samotná porucha neovlivňuje komunikaci, ale je ovlivňována svým prostředím, ve kterém se jedinec nachází nebo je vychováván.

1.2 DEFINICE SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ

*„Za neslyšící se pro účely tohoto zákona považují osoby, které neslyší od narození, nebo ztratily sluch před rozvinutím mluvené řeči, nebo osoby s úplnou či praktickou hluchotou, které ztratily sluch po rozvinutí mluvené řeči, a osoby těžce nedoslýchavé, u nichž rozsah a charakter sluchového postižení neumožňuje plnohodnotně porozumět mluvené řeči sluchem“.*³

² Skákalová, T., 2014

³ Definice sluchového postižení dostupné z webové stránky:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-384?text=neslyš%C3%ADc%C3%AD>

„V úplné tmě a tichu, které mě oddělují od světa, mi ze všeho nejvíc chybí přátelský zvuk lidského hlasu. Slepota odděluje člověka od věcí, hluchota od lidí.“⁴

Surdopedie je speciálně pedagogická disciplína, která se zabývá problematikou sluchového postižení. Roku 1983 se oddělila od logopedie, a stala se samostatnou disciplínou speciální pedagogiky. Rozdělení oborů, bylo zapříčiněno z důvodů získávání více informací v obou disciplínách, rozlišnosti, cíle a v neposlední řadě vyčleňováním neslyšících jako jazykové a kulturní menšiny.⁵ Termín surdopedie je odvozený od latinského slova *surdus* – hluchý a řeckého slova *paideia* – výchova.

V surdopedii jsou předmětem všechny speciálně-pedagogické postupy a metody, které jsou zaměřené u sluchově postižených na tvorbu a rozvoj komunikace, vzdělávání a přípravu pro budoucí povolání. Surdopedická péče se zaměřuje na sluchově postižené děti a mládež, jejich rodiče a pedagogické pracovníky.

⁴ KELLER, Helena

⁵ HORŠKOVÁ in Pipeková, 2006.

2 SLUCHOVÉ VADY

Následující kapitola popisuje sluchové vady. Podkapitoly jsou zaměřeny na klasifikaci sluchových vad, jak můžeme dělit sluchové vady. Diagnostiku sluchových vad a typy sluchových vad.

2.1 DIAGNOSTIKA SLUCHOVÝCH VAD

Nejčastěji se sluchové vady projevují omezením sluchového pole. Oblast je ohraničena prahem slyšení (tedy nejmenší intenzita zvuku, kterou může být schopen jedinec zachytit) a prahem bolesti (tedy největší intenzita zvuku, která může být pro jedince až bolestivá)⁶

Specializované vyšetření sluchu je v kompetenci lékařského oboru otorhinolaryngologie (dále jen „ORL“) nebo audiologie. Na ORL se každé ucho vyšetřuje zvlášť. U sluchové zkoušky se používají běžná slova hlasitou řečí nebo šepotem. Samotným výběrem slov lze zjistit typ sluchové vady např. špatná slyšitelnost slov s hlubokým tónem jako „hůl“, „brouk“, ukazuje spíše na vadu vnějšího, nebo středního ucha neboli vadu převodní. Špatná slyšitelnost slov s vysokými tóny jako „tisíc“, „bílá“, ukazuje spíše na vadu vnitřního ucha, nebo nervového centra neboli vadu percepční.

Představitelem vědních oborů, je Audiologie, která se zabývá normálním i poškozeným sluchem, a je na rozhraní mezi vědami biologickými a technickými. Jedním ze zakladatelů byl Georg von Békésy, který je nositelem Nobelovy ceny za objevy v oblasti fyziologie slyšení.⁷

⁶ SLOWÍK, J., 2016

⁷ Georg von Békésy dostupné z internetového zdroje:
<https://www.wikiskripta.eu/w/Audiologie>

Audiometrie poskytuje výsledky sluchové funkce. Do sluchátek, nebo do kostního vibrátoru se posílají tóny s nastavitelnou výškou a hladinou intenzity, na které jedinec reaguje a tím můžeme určit se sluchový práh pro různě vysoké tóny. Grafickým znázorněním sluchového prahu se vytváří audiogram. Alternativou je slovní audiometrie, která namísto tónů zavádí slovní sestavy, při které se zjišťuje porozumění. U dětí s těžkou sluchovou vadou je tato metoda problematická.⁸

V současné době se využívají i přístrojové vyšetřovací metody, tyto metody nevyžadují přímou odezvu pacienta. Využívají se především u malých dětí, nebo také u dospělých, kteří nemohou spolupracovat při vyšetření sluchu například o tzn. měření otoakustických emisí, nebo o metodách vyšetření nervových vzruchů, tedy vyšetření evokovaných sluchových potenciálů. Pro vyšetření bubínku je často využívána metoda zvaná tympanometrie.⁹

Nejdůležitější je rozpoznat sluchovou vadu správně a včas především z hlediska diferenciální diagnostiky. V minulosti docházelo k záměně sluchové vady s mentálním postižením. Dodnes se můžeme setkávat s takto poškozenými jedinci, u kterých jsou následky nezvratné a trvalé.

2.2 TYPY SLUCHOVÝCH VAD

Sluchové vady můžeme dělit podle místa vzniku – periferní a centrální vady

2.2.1 PERIFERNÍ VADY

Převodní (konduktivní) vady – vada vznikla ve vnějším či středním uchu. Dochází zde k narušení přenosu zvukových vibrací do hlemýžďe. Příčinou této poruchy může být

⁸ Audiometrie dostupná z webové stránky: <https://www.wikiskripta.eu/w/Audiologie>

⁹ SLOWÍK, J., 2016

překážka např. ušní maz, nádor, zvětšené nosní mandle. Kompenzací této vady jsou elektronická sluchadla.¹⁰

Percepční (senzorieutrální) vady – vada vznikla poškozením vnitřního ucha nebo sluchových nervů a dalších centrálních struktur. Dochází k zkreslování sluchového vjemu, které znemožňuje porozumění mluvě. Percepční vada může být jak vrozená, tak i získaná např. důsledkem úrazu nebo nemoci, a jsou trvalé.¹¹

Smíšené vady – porucha je kombinací převodního a percepčního typu¹²

2.2.2 CENTRÁLNÍ VADY

Centrální vady mají příčinu v poškození centrálního nervového ústrojí sluchového analyzátoru.¹³ Způsobené mohou být funkční nebo organickou změnou. Velmi složité je vyšetřování těchto vad.

Sluchové vady můžeme dělit podle stupně postižení:

2.2.2.1 Nedoslýchavost

Nedoslýchavé vymezujeme jako „lidi, kteří se sluchadlem alespoň v tiché místnosti rozumějí mluvené řeči bez odezírání“.¹⁴

I v naší literatuře je často uváděna definice od Moorese z roku 1978, která uvádí, že “nedoslýchaví člověk je ten, jehož slyšení je poškozeno do takové míry, že činí velice obtížným, ale nikoli naprosto nemožným, porozumění řeči samotným sluchem, ať již se sluchadlem nebo bez něho“.

¹⁰ Cechnerová a Bouček, 2011.

¹¹ Cechnerová a Bouček, 2011.

¹² Jedlička in Škodová, 2003

¹³ Pipeková, J. a kol., 1998

¹⁴ Hrubý, J., 1998

Světová zdravotnická organizace (World Health Organization – WHO) stanovila mezinárodní škálu stupňů sluchových poruch (1980, aktualizován r. 1991):¹⁵

Lehká sluchová porucha (26-40 dB)

Střední sluchová porucha (41-55 dB)

Středně těžká sluchová porucha (56-70 dB)

Těžká sluchová porucha (71-91 dB)

Úplná ztráta sluchu (91- více)

Lehká nedoslýchavost, sluchová ztráta je 26–40 dB. U těchto lidí nejsou žádné zásadní potíže v komunikaci. Problémy se projevují v místě, kde je hluk, v tiché řeči nebo šepotu. Řeč bývá srozumitelná, u lehce nedoslýchavých lidí se ojediněle objevuje vada výslovnosti.

Střední nedoslýchavost – sluchová ztráta je 41–55 dB. Člověk s touto sluchovou ztrátou je schopen slyšet hlasitou řeč, ale pomocí sluchadla je schopen rozumět mluvené řeči. Středně nedoslýchaví lidé mají často narušenou artikulaci, ale jejich řeč je stále srozumitelná.

Těžká nedoslýchavost, sluchová ztráta je 56–70 dB. Jedinec slyší mluvenou řeč z jednoho metru od ucha, avšak na tuto vzdálenost není běžná komunikace efektivní, jelikož sluch na běžnou komunikaci nestačí. Těžce nedoslýchaví lidé mají opožděný vývoj řeči, i bývá narušena srozumitelnost.

Velmi těžká nedoslýchavost, sluchová ztráta je 71–90 dB. Sluch již nestačí na běžnou komunikaci. Sluchadla a zesilovací zařízení jsou nezbytná pro tyto osoby, zároveň se sami učí spontánně odezírat, aniž by si to uvědomovali.

¹⁵ HORÁKOVÁ, 2012

Zbytky sluchu. Tímto termínem označujeme neúplnou ztrátu sluchu spojenou s vývojovou nemluvností, nebo s druhotným omezením vývoje mluvené řeči.

Nedoslýchavé dítě můžeme dělit podle J. Hrubého 1998:¹⁶

- a) Lehká ztráta sluchu
- b) Střední ztráta sluchu
- c) Těžká nedoslýchavost

*„Nedoslýchavé dítě jednoduše řečeno **huř slyší**. Nedoslýchavost v sobě zahrnuje pásmo od lehké ztráty sluchu až po těžkou“.*¹⁷

Lehká ztráta sluchu nebývá z počátku kompenzována sluchadly. Dítě může mít problémy s tichou řečí.

Střední ztráta sluchu bývá kompenzována sluchadly. Dítě porozumí řeči při zvýšené hlasitosti.

Těžká nedoslýchavost bývá kompenzována vždy sluchadly, bez kterých se dítě neobejde. Dítě může slyšet velmi hlasitý zvuk, avšak při zesílené řeči nemusí rozumět všem slovům. U těžkých vad dochází ke snížení kvality sluchu, ale také ke zkreslování zvukového vjemu, které sluchadlo nedokáže kompenzovat. Sluchadlo zesiluje pouze zvuk, popř. dokáže odfiltrovat méně významné zvuky. Z tohoto důvodu se nedoslýchaví snaží odezírat. Odezírání není spolehlivým způsobem pro porozumění řeči, ale pro doplnění toho, co člověk přeslechne.

2.2.2.2 Hluchota

Hluchota se vyznačuje naprostou ztrátou sluchu, popřípadě se vyskytují zbytky sluchu.

¹⁶ HRUBÝ, J., 1889

¹⁷ HRUBÝ, J., 1889

Ke ztrátě sluchu dochází před narozením, nebo ukončením řečového vývoje. V těchto případech vzniká komunikační bariéra. Výslovnost je nesrozumitelná, většina neslyšících komunikuje pomocí znakového jazyka, nebo odezíráním ze rtů.

2.2.2.3 Ohluchlost

Ohluchlost vzniká v průběhu života. Při postlingvální ztrátě sluchu zůstává zachována řeč, která vyžaduje neustálou péči. Zhoršovat se může výslovnost. Problémy ohluchlých mohou být psychologického rázu, zejména při ztrátě sluchu ve vyšším věku.¹⁸

2.3 KLASIFIKACE SLUCHOVÝCH VAD

Sluchové postižení můžeme opírat o kritéria, zejména podle doby vzniku vady (poruchy) a intenzity sluchové ztráty. Konkrétního typu vady (poruchy), která jsou z pravidla vázána na poškození určité části sluchového ústrojí. Sluchová vada je na rozdíl od sluchové poruchy typem postižení, které je trvalé a nelze ovlivnit léčbou. Může být kombinována i s jinou vadou.

Sluchové vady můžeme dělit **podle doby vzniku**:

Vrozené – mohou se vyskytovat, jako dědičné, tedy geneticky podmíněné (i po generace). Genetická porucha sluchu může být syndromová i nesyndromová. U syndromové poruchy je vada sluchu jedním z příznaků zdravotních problémů, tzn., se stává součástí celého syndromu. Častým syndromem je např. Charge syndrom nebo Usherův syndrom. Genetické nesyndromové vady sluchu se vyskytují častěji. Jedna z nich je prelingvální ztráta sluchu, která je podmíněna mutací genu pro bílkovinu connexin 26 na chromozomu. Jinou příčinou vrozeného sluchového postižení mohou být některá onemocnění matky během těhotenství, jako např. zarděnky, spalničky, chřipka. Sluchové postižení může vzniknout i v průběhu těžkého porodu.

¹⁸ Horáková in Pipeková, 2006

Získané – vznikají během života následkem prodělaných onemocnění (středoušní záněty, meningitida, příušnice), nebo úrazů hlavy. S přirozeným úbytkem sluchu se setkáváme v období stárnutí.

Získané sluchové vady dále dělíme:

Dojde-li ke ztrátě sluchu před ukončením základního rozvoje řeči (do 6 roku života), nebo v prvních měsících a letech života mluvíme o prelingvální ztrátě sluchu. Prelingvální sluchová ztráta má nejtěžší dopad na komunikační schopnosti dítěte, jelikož se řeč dále nevyvíjí a rozpadají se i získané řečové stereotypy.¹⁹ K postlingvální ztrátě sluchu dochází až po ukončení řečového vývoje. Při soustavné péči nejsou narušeny komunikační schopnosti. Z důsledku nemoci či traumatu může dojít k narušení schopnosti slyšet u dětí, dospělých i seniorů.

Objevit se může během života sluchové postižení zapříčiněné vrozenými dispozicemi, které se vlivem určitých faktorů aktivují v důsledku poslouchání hlasité hudby zejména přes sluchátka.

¹⁹ Lejska, M., 2003.

3 KOMPENZACE SLUCHOVÝCH VAD

Kompensace sluchové vady, neboli sluchová protetika, je pro osoby se sluchovým postižením velice důležitá. Kompenzační pomůcky usnadňují osobám se sluchovým postižením život a umožňují lepší orientaci ve společnosti.

M. Lejska rozlišuje korekce vady sluchu na dvě skupiny:²⁰

Korekce komunikační sluchové funkce – sluchadlo

Korekce dalších akustických funkcí – světelné zvonky, vibrační budíky, sluchátkové zesilovače apod.

3.1 SLUCHADLA

Sluchadla jsou v dnešní době nejběžnější protetickou pomůckou, které pomáhají především lehce a středně nedoslýchavým. Sluchadla fungují na principu zesílení zvuku, především mluvy, který se přenáší do zvukovodu. Jedná se o tzn. mini zesilovač zvuku, který umožňuje využívat zbytky sluchu. Sluchadlo svému nositeli nemůže zajistit „normální“ sluch, ale při správném natavení by měl být přínosem pro kompenzaci sluchové vady. Při velmi závažné sluchové ztrátě poskytuje sluchadlo zesílení silných zvuků, které pomáhají člověku při orientaci v prostředí, nebo při bezpečnosti např. v dopravním provozu.²¹

Sluchadla dělíme podle způsobu přenosu akustického signálu. Základní typy sluchadel podle konstrukčního provedení uvádí J. Hrubý (1998):²²

²⁰ Lejska, M., 2003.

²¹ Kašpar, Z., 2008

²² Hrubý, J., 1998.

3.1.1 KAPESNÍ SLUCHADLA

Vyráběna jako první a nachází se v malé krabičce. Z krabičky je vyvedena malá šňůrka a na konci je připevněno sluchátko. Krabička se dá připevnit na šaty, nebo se dá vložit do kapsy. Jedna z nevýhod sluchadla je šňůrka, která přináší řadu omezení. Naopak výhodou je snadné ovládání. Dnes se využívají hlavně u malých dětí, tento typ sluchadla funguje na tužkovou baterii.²³

3.1.2 ZÁVĚSNÁ SLUCHADLA

Nejrozšířenějším typem sluchadel. Součástky jsou v malém pouzdře, které se zavěsí za boltec, odkud je zvuk přenášen hadičkou zakončenou ušní tvarovkou do zvukovodu. Výhodou závěsných sluchadel je jejich malá velikost. Nejsou tak nápadná jako kapesní sluchadla.²⁴

3.1.3 NITROUŠNÍ SLUCHADLA

Nejmenší typ sluchadla, který se vkládají přímo do ucha. V dnešní době jsou stejně kvalitní jako sluchadla závěsná. Výhodou nitroušních sluchadel je volnost při nošení, nenápadnost v uchu. Nevýhodou je časté vyměňování baterie. Nedoporučují se lidem s velmi těžkou sluchovou vadou. Vyrábějí se ve třech provedeních:

Sluchadla boltcová – digitální sluchadla vyplňují část boltce, mikrofon se nachází uprostřed ušního boltce.

Sluchadla zvukovodové – tento typ sluchadel je hodně využíván, vkládají se až do samotného zvukovodu, jsou dokonale neviditelná.

²³ Kašpar, Z., 2008.

²⁴ Hrubý, J., 1998

Sluchadla kanálová – zavádějí se hlouběji do zvukovodu, pro samotné vytažení se používá krátká šňůrka.

3.1.4 BRÝLOVÁ SLUCHADLA

Dnes se využívají zřídka, sluchadlo je zamotáno do nožiček brýlí a zvuk je veden pružnou hadičkou do zvukovodu.²⁵

3.2 KOCHLEÁRNÍ IMPLANTÁT

Tato kompenzační pomůcka je určena pouze pro neslyšící děti a dospělé, kteří ani při používání nejvhodnějšího a nejvýkonnějšího sluchadla, a po soustavné reedukaci sluchu nemohou vnímat řeč. Nejvhodnější dobou pro implantaci je rané dětství, v jakémkoli věku je určení časového intervalu po ohluchnutí.²⁶

Kochleární implantát se skládá ze dvou částí, které na sobě drží díky magnetu. Vnější část, která se přikládá za ucho, obsahuje zvukový procesor. Vnitřní implantát se při chirurgickém zákroku vkládá pod kůži a je připojen k řadě elektrod, které se zavádí do hlemýždě.

Operace je začátkem dlouhého procesu rehabilitace sluchu. Po kterém následuje období nácviku slyšení. Pacient se učí rozlišovat zvuky a jednoduchá slova. V České republice je šest center, ve kterých provádí kochleární implantace (např. ORL klinika Fakultní nemocnice v Praze-Motol²⁷ pro dětské pacienty, Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně pro dospělé pacienty²⁸).

Sluchově postižené dítě má právo na binaurální slyšení, jako běžný žák. Tedy sluchově postižený žák má dvě sluchadla, které přinášejí řadu výhod ve třídě běžné

²⁵ Kašpar, Z., 2008

²⁶ Janotová, N., Svobodová, K., 1998.

²⁷ Fakultní nemocnice Motol: <https://www.fnmotol.cz/kliniky-a-oddeleni/cast-pro-deti/klinika-usni-nosni-a-krcni-uk-2-lf-a-fn-motol/specializace/centrum-kochlearnich-implantaci-u-deti/>

²⁸ Zákon č. 329/2011 Sb., dostupné z webového zdroje: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>

základní školy. Určuje lepší směr, vzdálenost a podporuje vědomí prostoru. Při rušivém hluku umožňuje rozumět hlasité řeči. Žák, který má jen jedno sluchadlo má v těchto situacích větší potíže.

Jestliže neslyšícím kochleární implantát nepomáhá přichází varianta kmenového implantátu. Kmenový implantát je určený jedincům od 18 let, a slouží k obnovení sluchových vjemů prostřednictvím kochleárních jader.

Vedle kochleárních a kmenových implantátů existuje i sofistikovaná kostní sluchadla. Využívá se princip přenosu zvuku do vnitřního ucha kostí. Sofistikovaná kostní sluchadla vykazují účinnější kompenzaci sluchových ztrát.²⁹

3.3 ZVLÁŠTNÍ POMŮCKY

Podle zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů³⁰, lze poskytovat sluchově postiženým příspěvky na zvláštní pomůcky, které kompenzují ztrátu sluchu a přispívají k sociální adaptaci.

Víceúčelová pomůcka pro sluchově postižené děti: Zesilovač zvuku, který umožňuje zesilovat zvuk z mikrofonu, televize a převést ho do sluchátek, které má dítě na hlavě.

Signalizace bytového a domovního zvonku: Stisknutí zvonku se rozsvítí a zhasíná běžné světlo např. na stropě.

Světelný nebo vibrační budík: Světelná signalizace – světelné záblesky, vibrační signalizace – rozklepání postele či polštáře

Televizor s teletextem: Důležitá pomůcka, která je základním zdrojem pro neslyšícího.

²⁹ HORÁKOVÁ, 2012

³⁰ Zákon č. 329/2011 Sb., dostupné z webového zdroje: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>

Individuální indukční smyčky: Využívají se v místnosti, do kterých vyzařuje magnetické pole. Většina sluchadel má tzn. indukční snímač, kterým lze magnetické pole zachytit. Indukční smyčku můžeme najít v divadlech, kinech, v domácnostech sluchově postižených, kteří ji využívají především k zesílení poslechu zvuku u televizoru.³¹

3.4 ZPŮSOBY KOMPENZACE SLUCHOVÝCH VAD

Kochleární implantace

Kochleární implantace je operační výkon, jehož cílem je nahrazení funkce vnitřního ucha s dosažením sluchu jedince. Po implantaci kochleárního implantátu se osoby učí mluvit a rozeznávat zvuky. Pro úspěšné využití je důležitý dlouhodobý rehabilitační proces. Proces logopedický, speciálně pedagogický a psychologická péče.

Kochleární implantace je určena pro jedince, kteří mají vrozené těžké postižení sluchu, při kterém ani nejsilnější sluchadlo nepomáhá. Tuto vadu sluchu způsobuje špatný vývin nebo ztráta vláskových buněk ve vnitřním uchu. Tato vada vzniká i u jedinců, kteří ohluchli po zánětu centrálního nervového systému.

Předoperační vyšetření probíhá v Centru kochleárních implantací dětí. U nejmenších dětí je nutné objektivní vyšetření zopakovat. Na vyšetření se podílí tým odborníků, který se skládá z foniatra, klinického logopeda a psychologa³². Kritéria v posouzení vhodné implantace je sluch, věk dítěte, schopnosti, vlastnosti, pracovní návyky dítěte, rodinná situace, zajištění pooperační péče.

Sluch – je jedním z pěti smyslů založený na akustických podnětů a na percepci.

Věk dítěte – důležitým faktorem pro implantaci u dětí s oboustrannou vrozenou nebo těžkou sluchovou vadou hraje věk. V nejideálnějším případě se provádí screening sluchu již v porodnici. Včasná stanovení diagnózy sluchové vady umožní brzké

³¹ Kašpar, 2008

³² Holmanová, 2005

přidělení sluchadel. V případě že dítě splní všechny podmínky pro kochleární implantaci je možné provést okolo 1 roku života chirurgický zákrok. U dětí ohluchlých se kochleární implantace provádí v odstupu 3-6 měsíců od stanovení diagnózy těžké sluchové vady či hluchoty.

Schopnosti, vlastnosti a pracovní návyky dítěte – nutný předpoklad pro efektivní využití implantátu

Rodinná situace – rodina je schopna dlouhodobě spolupracovat

Zajištění pooperační péče – nejlépe v místě bydliště, které vede a sleduje Centrum kochleárních implantací dětí

Jedinec se minimálně půl roku hodnotí a je v evidenci Centra kochleárních implantací dětí. Mezi kritéria patří stav sluchu, pokroky v řečovém vývoji a odezírání, nadání dítěte pro řeč, schopnost koncentrace a zájem spolupráce rodičů při rehabilitaci.³³ Při splněním kritérií pro kochleární implantaci se dokumenty jedince předávají ke schválení komisi pro posuzování úhrady kochleárních implantací. Po schválení komise je implantace hrazena příslušnými zdravotními pojišťovnami.

Proces kochleární implantace má čtyři části:

Předoperační vyšetření

Před operací musí být nacvičena podmíněná reakce na zvuk, jestliže se odezírání bez opory nedaří měla by být navozena alespoň se zrakovou, popř. hmatovou oporou. Předoperační příprava velmi ovlivňuje pozdější programování řečového procesoru. V tomto období je práce s dítětem velmi důležitá.³⁴

³³ Holmanová, in Škodová, Jedlička a kol, 2003

³⁴ Holmanová, 2002

Operace

Pomocí operačního mikroskopu zavádí otochirurg kochleární implantát, který se umístí pod kůži za uchem a jemný svazek elektrod do hlemýždě vnitřního ucha. Pacient po operaci zůstává zpravidla pět až sedm dní v nemocničním ošetřování. I tato operace nese rizika, jako každá jiná operace v narkóze, mezi které patří riziko poškození lícního nervu a poruchy rovnováhy.

Pooperační období

Pacientovi je poprvé zapojen a naprogramován řečový procesor mezi čtvrtým až šestým měsícem po operaci. Do konce života se uživateli jednou až dvakrát ročně kontroluje naprogramovaný procesor. Pro efektivní využití kochleárního implantátu je nezbytným předpokladem důkladný a kvalitní provádění pooperační rehabilitace sluchu a řeči. Rehabilitace je jednodušší a kratší u jedinců, kteří ohluchli postlingválně. Osoby, které ohluchli prelingválně může rehabilitace trvat několik let.³⁵

³⁵ Hronová, Hudáková, 2005

4 INTEGRACE

V této kapitole se zaměříme na integraci žáka do běžné základní školy. Nejdříve se podíváme na vysvětlení pojmu integrace, který posléze rozdělíme a vysvětlíme v sociální a školské. Ve školské integraci se podíváme nejen na pohled rodiny sluchově postiženého žáka, ale i na pohled školy a učitelů. Také bych Vás chtěla seznámit nejen s předpoklady pro úspěch, ale také s problémy v integraci dítěte.

4.1 VYSVĚTLENÍ POJMU

Integrace je už velmi známá, avšak stále obtížně srozumitelný pojem. Nejvyšším stupněm integrace je socializace člověka, jedná se o opak segregace. Segregací rozumíme vyčleňování společností.³⁶

Slovo integrace má řadu významů. Tento pojem ve speciální pedagogice chápeme jako „spolužití postižených a nepostižených při přijatelně nízké míře konfliktnosti vztahů těchto skupin“³⁷

Integraci definovala také Švarcová. „Integrace je postoj společnosti k handicapovaným občanům, který je neodmítá, nesegreguje, ale naopak se snaží vytvářet optimální podmínky pro jejich začlenění do hlavního proudu společenského života“³⁸

Klíčovou podmínkou pro úspěšnou integraci je bezproblémové přijetí postiženého žáka spolužáky.³⁹ Začlenění žáka bude úspěšné, jestliže kladné aspekty integračního procesu budou převyšovat nad zápornými. Důležité je, aby se neslyšící žák nestal terčem verbálních a agresivních útoků ze strany svých spolužáků, a aby nezůstal

³⁶ Slowík, 2016

³⁷ Jesenský, 1995.

³⁸ Švarcová, 2001.

³⁹ Jesenský, 1995.

sociálně izolován v dané společnosti. „Vzdělávejme postižené v běžných školách, pokud je to možné, ve speciálních, pokud je to nutné“.⁴⁰

4.2 SOCIÁLNÍ INTEGRACE

„Je velmi těžké neslyšet, a přitom žít mezi lidmi, kteří se navzájem dorozumívají zvukovým jazykem. Člověk má pocit, jako by žil za sklem: může sledovat, co ostatní dělají, ale neví, proč to dělají a o čem spolu mluví.“⁴¹

Sluchově postiženého ovlivňuje celá řada faktorů, obvykle v oblasti komunikace. Z toho vyplývají obtíže v sociální orientaci. Osoby s tímto postižením mají potíže s pochopením chování jiných lidí, resp. jejich pocitů a postojů, mají ale také problém vyjádřit vlastní potřeby a emoční prožitky. Mohou se objevovat zlostné a výbušné reakce, které vyplývají ze stresu při obtížném porozumění.

Slyšící osoby mají největší problém s porozuměním řeči u sluchově postižených. Vzájemnou interakci narušuje nepřesnost aktivního řečového projevu sluchově postiženého, to zapříčiňuje že se sluchově postižení mohou cítit nejistí, méněcenní a bezmocní.

Ve větší míře kvůli nedostatkům komunikačních dovedností zůstávají sluchově postižení sociálně izolováni. Těžce sluchově postižení většinou ovládají znakovou řeč, tedy dovedou se snadněji dorozumívát, ale jen s osobami, kteří tento jazyk také ovládají a znají. Obvykle se jedná o stejně sluchově postižené či rodinné příslušníky.

4.3 ŠKOLSKÁ INTEGRACE

Školní integraci lze označit jako pedagogickou, neboť škola je místem, kde se školní (pedagogická) integrace uskutečňuje. Školy by měly respektovat individuální

⁴⁰ Mühlpachr in Vítková, 2004

⁴¹ Strnadová, 1995

odlišnosti žáků a jejich speciální potřeby. Základem této integrace není vyloučit integrovaného žáka z běžných aktivit školních činností. Nejdůležitějším přístupem k integrovanému žákovi, je vytvoření takových podmínek, které umožní plnohodnotnou a aktivní účast na chodu školy. Velmi důležité je respektování zvláštních vzdělávacích potřeb žáka, neboť se tímto přístupem proces integrace usnadňuje.⁴²

4.3.1 ŠKOLSKÁ INTEGRACE Z POHLEDU RODINY DÍTĚTE S POSTIŽENÝM

Každý rodič si přeje, aby se jeho dítě vzdělávalo pro budoucí uplatnění. I v tomto případě mají tyto rodiny ztíženou situaci oproti rodinám, kteří mají zdravé děti. Rodiče stojí před volbou, která má dvě možnosti.

Integrované vzdělávání v „běžné“ základní škole v místě bydliště.

Segregované vzdělávání v příslušné speciální škole pro daný typ postižení dítěte.

Tyto varianty mají své výhody i nevýhody, a zároveň obě možnosti si nesou řadu praktických dovedností. Integrované vzdělávání může probíhat formou individuální integrace v běžné třídě, nebo ve skupinové integraci ve speciálních třídách základních škol. Speciální školy se mohou nacházet i několik kilometrů daleko, často se tedy jedná o internátní pobyty. Z tohoto důvodu se není čemu divit, že rozhodování nemůže být nijak jednoduché. Doporučení umístit dítě do speciální školy může být faktem, že běžná škola není připravena na integrované vzdělávání. Běžná základní škola potřebuje čas se připravit na integrované vzdělávání. Jestliže rodiče uvažují o integrovaném vzdělávání, je důležité už v průběhu docházky do mateřské školy konzultovat své představy a požadavky, ať už s jiným rodičem, který má podobně postižené dítě, přáteli z okolí, kteří pracují ve školství, nebo také s poradenským zařízením.

⁴² Michalík, J.,2002

„Do všech těžkostí a problémů, které obvykle život rodiny s dítětem s postižením provázejí, je nutno přičíst ještě jeden. Velice často se setkáváme s bezradností a nerozhodností, které zodpovědné rodiče provázejí. Rodič, který není seznámen detailně se strukturou, náplní práce a kvalitou jednotlivých školských zařízení, jen těžce vyhodnocuje dostupné informace, a je odkázán na poradenská zařízení“.⁴³

Jestliže se rodina rozhodne pro nástup svého dítěte do běžné základní školy, je zapotřebí navštívit ředitele školy se svými představami okolo vzdělávání dítěte. Zajímat se o podmínky, možnosti a ochotu školy a jejich pracovníků učit dítě s postižením. Vyhláška č. 248/2019 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách dává právo požadovat vzdělání na běžné spádové škole. Vyhláška také udává že dítě se do speciální školy přijímá a zařazuje se pouze se souhlasem jeho zástupce. Zařazení dítěte do speciální školy bez souhlasu rodičů není možný.⁴⁴

Nejen ředitel ale i samotný učitel/ka na prvním stupni bude spolurozhodovat o úspěšné integraci dítěte. Pro učitelku to představuje „práci navíc“ tedy nad rámec své běžné práce. Integrace dítěte v běžné základní škole vyžaduje delší nároky na přípravu, vzdělávání a schopnosti individuální práce s dítětem.

4.3.2 ŠKOLSKÁ INTEGRACE Z POHLEDU ŠKOLY A UČITELŮ

V posledních 50 letech dochází k rozvoji speciálního školství a ústavnictví. Česká republika se vlivem společensko-politických poměrů stala zemí s rozdělením školství do dvou hlavních proudů. Systém obecný (předškolní, základní, středoškolský) tedy vzdělání pro děti fyzicky, mentálně i smyslově zdravé a komplexu zařízení, které bylo určeno pro děti, která kritéria nesplňovala. V některých školách je integrace dítěte s postižením brána jako „nadstandard“ a který škola není „povinna“ poskytovat. Školní docházka, tedy základní vzdělání je u nás od dob Marie Terezie povinností, kterou

⁴³ Michalík, J., 2002

⁴⁴ Vyhláška č. 248/2019 Sb., dostupné z webové stránky:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-73>

stanoví zákon (čl. 33 Listiny základních práv a svobod)⁴⁵. Základní škola si nemůže vybírat koho chce a koho nikoli. V praxi nejde o diskriminaci odmítnutého dítěte s postižením, ale o případné ublížení dítěti.⁴⁶

Rodiče dítěte s postižením jsou v nevýhodném postavení a škola a její jednotlivý představitelé by si tento fakt měli stále připomínat. Orgány a řadu činitelů ovlivňuje strukturu školství v integraci. Každý z nich má psanou i nepsanou působnost, která se dotýká integrovaného vzdělávání.

4.3.2.1 Ředitel školy

Právní normy svěřují řadu kompetencí řediteli školy. Je rozhodujícím činitelem přes počátky integrace, při jednání s rodiči dítěte, až po vytváření základních podmínek úspěšného vzdělávání. Klíčovou osobou pro přijetí dítěte do školy je právě ředitel školy. Tuto povinnost a pravomoc mu svěřuje sám zákon (zákon č. 561/2005, školský zákon)⁴⁷. Ředitel školy je vázán doporučením poradenského zařízení.⁴⁸

4.3.2.2 Učitel/ka školy

Klíčový význam pro úspěšnou integraci dítěte do třídy, škol má třídní učitel/ka. Není to jen o zvládnutí osnov, ale také i o spoluodpovědnosti pedagoga za přijetí sluchově postiženého žáka mezi spolužáky bez postižení. Úspěšná integrace nelze bez úzké spolupráce s rodiči žáka. Z pravidla se jedná o častější schůzky, které se týkají, co školní docházka přináší. Existují i příklady bezproblémové integrace do které nemusel zasahovat ani učitel/ka či rodič.⁴⁹

⁴⁵ Listina základních práv a svobod, dostupná z webové stránky: <http://www.sbirkazakonu.info/listina-zakladnich-prav-a-svobod/kazdy-ma-pravo-na-vzdelani-skolni-docha.html>

⁴⁶ MICHALÍK, J., 2002

⁴⁷ Školský zákon, dostupný z webové stránky: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

⁴⁸ MICHALÍK, J., 2002

⁴⁹ MICHALÍK, J., 2002

Učitel/ka by měl/a využívat pomoc speciálně pedagogického centra, a být v kontaktu s prověřeným pracovníkem, který sleduje integraci konkrétního dítěte. Žák se sluchovým postižením by měl mít individuální vzdělávací plán na který dohlíží učitel/ka zejména v jeho naplňování a v průběžném vyhodnocování.⁵⁰

4.4 PŘEDPOKLADY PRO ÚSPĚŠNOU INTEGRACI SLUCHOVĚ POSTIŽENÉHO ŽÁKA

Žák se sluchovým postižením by měl před samotným nástupem do školy srozumitelně hovořit, vnímat a rozumět řeči druhých, ať s pomocí sluchadel, kochleárního implantátu nebo jen sluchem s odezíráním. Dalším důležitým faktorem pro integraci dítěte je pořízení a užívání kompenzačních pomůcek.⁵¹

Řeč si sluchově postižený žák nejlépe rozvíjí v domácím prostředí, kde se každodenně opakují fráze ať už při hrách, nebo v běžné komunikaci v rodině. Žák by měl mít rozvinuté osobnostní vlastnosti tzn. být samostatný, sociálně zralý, umět přijímat kritiku a být otevřený vůči ostatním žákům.

V případě lehčích vad, tzn. řečová úroveň dítěte není opožděna oproti slyšícím vrstevníkům, postačí dodržení základních komunikačních pravidel. Také nepotřebuje speciální hračky ani pomůcky a užívá své sluchadlo či kochleární implantát. Na zodpovědnosti rodiny stojí zajištění logopedické, odborné péče a intenzivní rozvoj mluvy.

Asistent pedagoga neboli podpora dítěte při vzdělávacím procesu. Nejčastěji se jedná o pořizování poznámek, aby se dítě mohlo soustředit na výklad učitele. Při samotné výuce je nutné brát ohled na sluchově postiženého žáka, který nemůže psát diktáty nebo vypracovat poslechové cvičení. Individuální posouzení dítěte by měla zajišťovat speciálně pedagogická centra.⁵²

⁵⁰ MICHALÍK, J., 2002

⁵¹ MICHALÍK, J., 2002

⁵² MICHALÍK, J., 2002

Nejdůležitějším faktorem ve škole je učitel/ka, který bude mít ve své třídě sluchově postiženého žáka. Ten musí projít školením, jak pracovat se sluchově postiženým žákem.

Cílem pro úspěšnou integraci dítěte je zapojení dítěte do skupiny a do programu slyšících vrstevníků, tak aby mohl navázat a prožívat plnohodnotné sociální vztahy.

4.5 PROBLÉMY S INTEGRACÍ DÍTĚTE

Mezi možné problémy sluchově postižených žáků patří orientace ve škole, která většinou zmizí časem sama. Při vyučování je častým problémem špatná výslovnost některých učitelů pro sluchově postižené žáky. Děti často nestíhají dění ve třídě, jestliže dojde ke změně činnosti jsou odkázáni na učitele, spolužáky nebo na své vlastní pochopení a zorientování. Pro většinu dětí se sluchovým postižením je obtížná komunikace ve větším kolektivu, nezapojují se a společnost je bere jako introverty. Problémem dětí se sluchovým postižením je mimo jiné i navazování lepších kamarádkých vztahů se slyšícími. Jestliže si dokáží najít kamaráda v běžné základní škole, bývají pro ně velkou oporou.⁵³

Ovšem největší potíže mají děti sluchově postižené, které nemají rozvinutý komunikační systém. Tyto děti nebývají na stejné úrovni v sociálním prostředí, kde se posléze budou setkávat s neúspěšností. Nejvíce se neúspěch bude odrážet v zapojení se do kolektivu, v zařazení se mezi své vrstevníky nebo ve vyhovění ostatním dětem.

⁵³ Michalík, J.,2002

5 PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ PRO SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ

V poslední kapitole teoretické části této bakalářské práce se zaměříme na poradenská zařízení pro sluchově postižené, jaké jsou školské poradenské zařízení a co, komu poskytují.

Poradenská zařízení poskytují poradenské služby dětem, žákům a studentům, zákonným zástupcům, školám a školským zařízením. Poradny v státních zařízeních nejsou placené naopak soukromá zařízení jsou zpoplatněny. Činnost školských poradenských zařízení stanovuje vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb.⁵⁴

Školská poradenská zařízení:

Pedagogicko-psychologické poradny (PPP)

Speciálně pedagogická centra (SPC)

Střediska výchovné péče (SVP)

Avšak nejvhodnější pro děti se sluchovým postižením jsou právě Speciálně pedagogická centra.

5.1 SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ CENTRA

Speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené jsou školská účelová zařízení. Mají nezastupitelnou úlohu při poskytování služeb rodinám se sluchově postiženým dítětem. Zřizovány jsou především při mateřských a základních školách pro sluchově postižené.

⁵⁴ Vyhláška č. 72/2005 Sb., <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>

Činnosti speciálních pedagogických center je v rámci platné legislativy (školský zákon 561/2004 Sb.,⁵⁵ vyhlášky č. 72/2005 Sb.)⁵⁶, pro děti, které nemohou být umístěné ve speciálních školách nebo pro děti integrované. Do Speciálně pedagogických center se děti dostávají na základě vyšetření a doporučení pediatra a foniatra, nebo rozhodnutím rodiny. Své služby poskytují od nejranějšího věku, do doby ukončení povinné školní docházky tak po dobu studia na středních školách a v některých případech až do rané dospělosti. Speciálně pedagogická centra poskytují své služby dětem a žákům, kteří mají speciální vzdělávací potřeby v důsledku mentálního, tělesného, zrakového nebo sluchového postižení. Péči zajišťuje tým odborníků, který se skládá z psychologa, speciálního pedagoga a sociálního pracovníka. Napomáhají rodinám i učitelům při řešení situací s výchovou dítěte se sluchovým postižením. Pracovníci SPC pracují individuálně s každým dítětem, a samotná práce trvá 0,5 – 1 hodinu podle věku dítěte.⁵⁷

Práce SPC je především:

Budování a rozvoj komunikačních dovedností žáka

Výcvik odezírání

Nácvik čtení s porozuměním

Nácvik používání kompenzačních pomůcek

Organizace rodinných terapií, krizových terapií a terapií pro neslyšící zákonné zástupce

Provádění sluchové výchovy, osvojení zásad manuální komunikace, rozvoj motoriky dítěte

Z výše uvedeného vyplývá, že škála činností, které speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené poskytují je široká. Aktivitu lze rozdělit do okruhů komplexních

⁵⁵ Školský zákon dostupný z webové stránky: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

⁵⁶ Vyhláška č. 72/2005 S., dostupný z webové stránky: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>

⁵⁷ Vítková, M., 2004

služeb: speciální trénink sluchově postižených i rodinných příslušníků, komplexní diagnostika dítěte, psychorehabilitační pomoc rodině, sociální poradenství nebo i podpora integrace ve škole běžného typu.

V České republice se nacházejí dvě střediska rané péče pro sluchově postižené děti. Středisko Tamtam Praha⁵⁸, která má působnost pro klienty na území Čech a Středisko Tamtam Olomouc, která má působnost pro klienty na území Moravy a Slezska. Ranou péči krom středisek poskytují i speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené.

⁵⁸ Středisko Tamtam Praha: <https://www.tamtam.cz/co-delame/>

PRAKTICKÁ ČÁST

6 INTEGRACE NESLYŠÍCÍCH ŽÁKŮ DO BĚŽNÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Pro integraci žáků se sluchovým postižením je důležitá spolupráce rodin a školy. S integrací se děti seznamují už od narození, přes mateřskou školu, základní školu, vysokou školu až po zbytek svého života strávený v kolektivu jak v práci, tak v osobním životě. Integraci může každé dítě brát úplně jinak, ale konec by měl být vždy stejný, a to spokojené dětství bez ohledu na nějaké postižení.

Pro zpracování praktické části byl použit kvalitativní výzkum ve formě polo strukturovaných rozhovorů. Rozhovory byly vedeny po rozdělení se dvěma skupinami dětí, z nichž jedna skupina využívá kochleární implantát a druhá skupina využívá sluchadla. Pro tyto skupiny byly vytvořené stejné otázky, ale skupiny byly pojmenovány jako sk. (1) a sk. (2). Rozhovory, přepisy, audiozáznamy tvoří soubor dat, získaných během výzkumu a jeden z nich je uveden v příloze.

6.1 Využité metody

Pro výzkum byl zvolen kvalitativní přístup. Pro získání dat jsem zvolila polo strukturovaný rozhovor s pěti maminkami a jejich dětmi, který trval přibližně 45 minut. U Adama z důvodu přejezdů do školy, posléze onemocněním Covid-19 jsem nemohla provést rozhovor face to face, byla zvolena náhradní metoda komunikace přes Teams. S ostatními jsem se sešla v neutrálním prostředí, většinou v kavárně.

6.2 Hlavní cíl a dílčí cíle praktické části

Hlavním cílem praktické části bylo zjistit, jakým způsobem se žáci dokáží integrovat mezi „zdravé“ děti se svým sluchovým postižením.

Dílčími cíli jsou:

- a) Jakým způsobem se přišlo u dítěte na sluchovou vadu, a zdali věděli, že jejich dítě bude mít sluchovou vadu.
- b) Jaká sluchadla využívají a jaké kompenzační pomůcky vyhledávají.
- c) Zjistit, jakým způsobem byli nápomocni, učitelé či pedagogičtí asistenti ve škole.
- d) Zjistit, jakým způsobem dokázali žáci ve třídě vzít do kolektivu žáka se sluchovou vadou.
- e) Snaha posoudit, zdali děti se sluchovým postižením stíhají rychlé změny jako např. při tělocviku, a kdo jim nejvíc v těchto situacích pomáhá.
- f) Na základě zjištěných informací byla snaha vytvořit souhrn informací, ohledně integrace neslyšícího žáka.

6.3 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Bakalářská práce je zaměřena na integraci neslyšících žáků do běžných základních škol. Hlavní výzkumnou otázkou je, jak „zdravé“ děti dokáží mezi kolektiv ve třídě vzít žáka,

který má sluchovou vadu. Dílčími otázkami jsou důvody, které ubezpečili rodiče v setrvání jejich dětí na běžných základních školách. Druhá skupina žáků, kteří jsou v kontrastu s první skupinou, a nezůstali na běžných základních školách.

S ohledem na cíl práce byl zvolen výzkum kvalitativního typu pro provedení hlubšího významu, nikoli potvrzení či vyvrácení hypotéz. Tento výzkum je vhodnější, jelikož cílem této práce nebylo sbírat velké množství dat, ale poznat daleko více podrobností u konkrétních případů.

Výzkumné otázky:

1. Je sluchová vada vašeho dítěte vrozené či získaná?
2. Jaké sluchadlo a kompenzační pomůcky sluchu využíváte?
3. Jak funguje pedagogický asistent a učitel? Je ve třídě asistent jen pro jednoho žáka nebo pro více dětí najednou?
4. Jak děti přijímají do kolektivu dítě se sluchovým postižením? Dokázali přijmout mezi sebe dítě se sluchovým postižením ihned nebo nastal nějaký problém?
5. Jakým způsobem zvládají děti se sluchovým postižením rychlé změny např. při tělesné výchově a kdo jim pomáhá, když nestíhají?

6.4 METODOLOGIE

Pro zpracování výzkumné části této bakalářské práce byla využita kvalitativní metoda, neboť hlavním cílem bylo zjistit, jak se žáci se sluchovým postižením integrují do běžných základních škol. Výzkumem je porozumění dětem se sluchovým postižením, a jejich integraci mezi „zdravé“ děti. Při této kvalitativní metodě výzkumu, je možné zjištění subjektivních výsledků. Získání různorodých výzkumných vzorků by mělo riziko subjektivity omezit.

Rozhovory pro tento výzkum byly polo strukturované, a otázky byly předem připraveny. V průběhu rozhovoru byly přizpůsobovány tak, aby byly zodpovězeny potřebné otázky. Údaje byly v průběhu rozhovoru zaznamenávány na diktafon v telefonu, abych z nich dokázala udělat podrobný přepis. Přepis jednoho z rozhovorů je uveden v příloze této práce.

Výzkum byl veden formou rozhovorů se snahou získat informace o tom, jakým způsobem se děti se sluchovým postižením dokáží integrovat do běžných základních škol. Děti jsem rozdělila do dvou skupin, podle toho, zda mají kochleární implantát nebo používají sluchadla. Informace získané během tohoto výzkumu byly mezi sebou porovnány se snahou zjistit, jaký je rozdíl používání kochleárního implantátu nebo sluchadel a jak to „zdravé“ děti vnímají.

Při výzkumu byly dodrženy všechny etnické zásady. První zásadou, byla zásada informovaného souhlasu *„Zkoumané osoby musí být předem informovány o všech aspektech studie, které by mohly ovlivnit jejich ochotu ke spolupráci. Po tomto vysvětlení musí vstoupit do studie dobrovolně, a musí jim být umožněno kdykoli a bez jakéhokoli znevýhodnění studii opustit, pokud se k tomu rozhodnou.“*⁵⁹ Před zahájením každého rozhovoru byli respondenti upozorněni, že celý rozhovor bude nahráván na diktafon. Celé znění dopovědí bylo přepsáno a jeden z rozhovorů je uveden v příloze.

Informace získané o osobě během studie musí být považovány za důvěrné a bez souhlasu zkoumané osoby nesmějí být dostupné jiným osobám. Běžně používaným postupem je oddělení jmen a dalších informací sloužících k identifikaci zkoumané osoby od údajů shromážděných v průběhů studie.⁶⁰ Z důvodů osobních údajů, jsou rozhovory vedeny pod falešným jménem respondentů. V žádné otázce nejsou oslovené děti jejich vlastním jménem.

⁵⁹ NOLEN-HOEKSEMA, Susan. 2012

⁶⁰ NOLEN-HOEKSEMA, Susan. 2012

6.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR:

Výzkumný soubor tvoří žáci se sluchovým postižením, kteří zažili, nebo zažívají integraci do běžných základních škol. Respondenti měli možnost přihlásit se na mou nabídku, ke spolupráci pro výzkum bakalářské práce. Nabídka byla uveřejněna na sociálních sítích se surdopedickou tematikou. Podmínkou účasti na rozhovoru bylo, že sama respondentka má doma dítě se sluchovým postižením, které chodí do běžné základní školy. Jedna respondentka byla oslovena záměrně na základě osobního vztahu.

Respondenti byli ve druhé otázce rozhovoru dotázáni, zda jejich dítě má sluchadla nebo kochleární implantát. Na základě odpovědi byli rozděleni do dvou skupin. První skupinou jsou děti se sluchovým postižením, které využívaly sluchadla, ale nakonec musely přejít na kochleární implantát. Při výzkumu dostávala tato skupina Otázky rozhovoru sk. (1). Děti, která využívají sluchadla, byla zařazeny do druhé skupiny. Pro tuto skupinu byly vytvořeny otázky rozhovoru sk. (2). Od třetí otázky byl rozhovor veden podle skupin, do které dítě zapadalo. Otázky pro obě skupiny byly stejné.

6.6 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU

Výzkumný vzorky tvoří pět dětí se sluchovým postižením. Dohromady se rozhovory týkají tří dívek a dvou chlapců. V tomto výzkumu je mnoho proměnných jako např. vada získaná či vrozená. Sluchadla či kochleární implantát. Odlišné jsou vztahy ve třídě, k učitelům či pedagogickým asistentům. Některé děti jsou více komunikativní a některé zas uzavřené.

Tabulka číslo 1. - Charakteristika výzkumného vzorku

První otázkou v rozhovoru byl zjišťování, zda sluchová vada, kterou mají děti je získaná či vrozená. Odpovědi znázorněny viz Tabulka 1.

Tabulka 1 – Charakteristika výzkumného vzorku

Jméno dítěte	Odpověď dětí na 1. otázku rozhovoru sk. (1) i sk. (2), na otázku: Tvá sluchová vada je získaná nebo vrozená?
--------------	--

Hanička

Hanička má vrozenou vadu

Tomáš

Tomáš má vrozenou genetickou vadu

Klára

Klára má těžkou nedoslýchavost

Andrea

Jakub má vrozenou genetickou vadu

Jakub

Andrea má sluchovou vadu získanou

Jak již bylo zmíněno v práci výše, druhou otázkou byly děti rozdělené do dvou skupin, podle toho, zda mají děti kochleární implantát nebo sluchadla, viz Tabulka 2.

Tabulka 2 – Charakteristika výzkumného vzorku

Jméno dítěte

Odpověď dětí na 2. otázku rozhovoru sk. (1) i sk. (2) Jaké kompenzační pomůcky sluchu využíváte?

Hanička	Využívám Kochleární implantát, a vibrační budík na hodinkách. (1)
Tomáš	Využívají kochleární implantát, uvažují o vibračním budíku. (1)
Klára	Využívám Kochleární implantát, a vibrační budík na hodinkách (1)
Andrea	Využívají sluchadla, nevyžívají žádné jiné kompenzační pomůcky. (2)
Jakub	Využívají sluchadla, vibrační budík. (2)

6.7 FORMULACE OTÁZEK DO ROZHOVORU

Výzkumná data byla získána na základě otázek z rozhovoru s respondenty. Rozhovor byl polo strukturovaný. Otázky byly předem připraveny. Pro lepší zpracování byly respondenti nahráváni na telefonní diktafon pro doslovný přepis celých rozhovorů, které jsou uvedeny v přílohách této práce.

Rozhovor byl sestaven podle kapitol teoretické práce, ze které vznikly otázky. Otázky do rozhovoru byly voleny tak, aby dokázali odpovědět na výzkumné otázky, které byly stanoveny na začátku praktické části. Hlavním cílem bylo zjistit, jakým způsobem se děti se sluchovým postižením dokáží integrovat do běžných základních škol.

První otázkou do rozhovoru bylo zjištění kdy sluchová vada vznikla u respondentů. Cílem bylo uklidnit a představit respondenty, že metodika, která byla zvolena nebude nijak stresující.

Druhá otázka do rozhovoru byla pro všechny respondenty stejná. Touto otázkou bylo zjišťováno, jaké kompenzační pomůcky sluchu využívají. Po této otázce byli respondenti rozděleni do dvou skupin.

Další otázky byly podobné pro obě skupiny, pro sk. (1) byla přiložena doplňující otázka 2a.

Třetí otázka byla pro obě skupiny stejná, byla v obou skupinách doplněna otázkou 3a, 3b, 3c a 3d.

Čtvrtá otázka taktéž byla pro obě skupiny stejná, kterou doplňovaly taktéž podotázky 4a a 4b.

Pátá otázka byla stejná pro obě skupiny, doplněnou otázkou 5a. a 5b.

Otázky rozhovoru sk. (1)

- 1) Tvá vrozená vada je získaná či vrozená?
- 2) Jaké kompenzační pomůcky sluchu využíváš a uvažujete koupit ještě nějakou?
 - 2a) Měl/a jsi možnost využívat sluchadla? Jestliže ano po jaké době jsi přešla/přešel na kochleární implantát?
- 3) Jaký byl tvůj nástup do běžné základní školy?
 - 3a) Měl/a jsi svého pedagogického asistenta ihned od začátku nástupu? A byl pedagogický asistent jen pro tebe nebo pro více dětí?
 - 3b) Snažila se ti třídní učitelka/učitel pomoci?
 - 3c) Jaký máš vztah s třídní učitelkou/učitelem a pedagogickým asistentem?
- 4) S čím ti ostatní děti pomáhaly? Bylo naopak něco s čím ti ostatní děti nepomáhaly? A našel/našla sis svého/soví nejlepší kamaráda/kamarádku?
 - 4a) S čím ti ostatní děti pomáhaly? Bylo naopak něco s čím ti ostatní děti nepomáhaly?
 - 4a) Máš rád kolektiv?
 - 4b) Setkal/ a ses s šikanou ve třídě?
- 5) Stalo se ti někdy, že jsi nestíhal/a děj ve třídě nebo na tělesné výchově?
 - 5a) Je Jestliže jsi nestíhal/a kdo ti pomohl? Třídní učitel/ka, pedagogický asistent nebo nějaký kamarád?
 - 5b) Měl/a jsi někdy problémy s orientací ve škole?

Otázky rozhovoru sk. (2):

- 1) Tvá vrozená vada je získaná či vrozená?
- 2) Jaké kompenzační pomůcky sluchu využíváš a uvažujete koupit ještě nějakou?
- 3) Jaký byl tvůj nástup do běžné základní školy?
 - 3a) Měl/a jsi svého pedagogického asistenta ihned od začátku nástupu? A byl pedagogický asistent jen pro tebe nebo pro více dětí?
 - 3b) Snažila se ti třídní učitelka/učitel pomoci?
 - 3c) Jaký máš vztah s třídní učitelkou/učitelem a pedagogickým asistentem?
- 4) S čím ti ostatní děti pomáhaly? Bylo naopak něco s čím ti ostatní děti nepomáhaly? A našel/našla sis svého/soví nejlepší kamaráda/kamarádku?
 - 4a) S čím ti ostatní děti pomáhaly? Bylo naopak něco s čím ti ostatní děti nepomáhaly?
 - 4a) S čím ti ostatní děti pomáhaly? Bylo naopak něco s čím ti ostatní děti nepomáhaly?
 - 4a) Máš rád/da kolektiv ve třídě?
 - 4b) Setkal/ a ses s šikanou ve třídě?
- 5) Stalo se ti někdy, že jsi nestíhal/a děj ve třídě nebo na tělesné výchově?
 - 5a) Jestliže jsi nestíhal/a kdo ti pomohl? Třídní učitel/ka, pedagogický asistent nebo nějaký kamarád?
 - 5b) Měl/a jsi někdy problémy s orientací ve škole?

6.8 DÍLČÍ ZPRACOVÁNÍ

Do výzkumných otázek byla použita metoda otevřeného kódování. Na začátku této praktické části byly zvoleny výzkumné otázky týkající se integrace neslyšících žáků do běžných základních škol. Výzkumným šetřením bylo nalézt odpovědi na otázky prostřednictvím výzkumné metody kódovaných rozhovorů.

Kvalitativní výzkum byl zvolen proto, aby pomohl objasnit problematiku integrace neslyšících žáků do běžných základních škol více konkrétně. Interpelace a analýza dat zpracována do dílčích podkapitol podle klíčových témat.

Otázka z rozhovoru č. 2a sk. (1): Měl/a jsi možnost využívat sluchadla? Jestliže ano po jaké době jsi přešla/přešel na kochleární implantát?

Hanička: „*Zkoušela jsem využívat sluchadel, bohužel žádný z nich mi nepomohl slyšet. Povinně jsem využívala sluchadla půl roku, aby mně zahrnuli na adepta na kochleární implantát.*“

Tomáš: „*Využíval jsem sluchadel, avšak žádné nepomáhalo po dobu půl roku. Abych mohl být zařazen do seznamu adeptů na kochleární implantát, musel jsem povinně sluchadla užívat.*“

Klára: „*Využívala jsem tři sluchadla, jelikož to vypadalo, že v pravém uchu mám zbytky sluchu, to se po pár měsících nepotvrdilo. Tímto jsem splnila půl roční dobu, abych se mohla zapsat do seznamu adeptů na kochleární implantát.*“

Hanička na druhou otázku a odpověděla, že užívala sluchadel pouze pro získání místa v seznamu adeptů na kochleární implantát. Sluchadla, jak řekla její maminka byla k ničemu, a často ji vypadávala.

Tomášova odpověď byla velmi podobná jako u Haničky, sluchadla pro něho neměly efekt.

Kláriny odpověď na druhou otázku byla složitější. Doktoři si myslely že má zbytky sluchu v pravém uchu, a tak se snažili sluch obnovit pomocí sluchadla. To se bohužel po měsících nepotvrdilo. Díky nošení sluchadel splnila půl roční dobu, aby se dostala do seznamu adeptů na kochleární implantát.

Otázka číslo 3 sk. (1) i sk. (2): Jaký byl tvůj nástup do běžné základní školy?

Hanička: „*Nastoupila jsem do první třídy běžné základní školy s ročním odkladem.*“

Tomáš: „*Nastoupil jsem do běžné základní školy s ročním odkladem, do které jsem šel z mateřské školy logopedické. Doporučení SPC bylo umístit Tomáše do speciální školy.*“

Klára: „*Nastupovala jsem do první třídy s ročním odkladem.*“

Andrea: „*Nastoupila jsem do běžné základní školy bez ročního odkladu.*“

Jakub: „*Nastoupil jsem do první třídy s ročním odkladem. Rodiče přikládají že SPC doporučovalo, aby jejich syn nastoupil do speciální základní školy.*“

Rodiče Haničky neuvažovali o nástupu jejich dcery do speciální základní školy. Jelikož už od mateřské školy byla v rámci integrace mezi normálními dětmi, „zdravé“ děti ji táhnou. V Haničky třídě je 15 dětí z toho 5 oslabených, 5 nadměrně inteligentních a 5 dětí ze sociálně slabších rodin, nebo byli v jiné škole šikanováni.

Rozhodnutí Tomášových rodičů neumístit Tomáše do speciální školy, byla vzdálenost. Nejbližší speciální škola je od jejich bydliště 50 kilometrů. V této odpovědi od Tomášových rodičů byl znát smutný tón, který jsem pro tuto chvíli nechala být.

Andrei rodiče neuvažovali o nástupu jejich dcery do speciální školy, podle slov rodičů: „Andrejka je normální dítě, které nemá 100% sluch, ale je schopná normálně fungovat“.

Jakubovi rodiče neuvažovali o umístění jejich syna Jakuba do speciální školy. Jakub docházel poslední rok před první třídou do běžné mateřské školy, kde neměl problémy komunikovat s ostatními dětmi.

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo 3a) Měl/a jsi svého pedagogického asistenta ihned od začátku nástupu? A byl pedagogický asistent jen pro tebe nebo pro více dětí?

Hanička: „*Ve třídě mám asistenta pedagoga, který ale není jen pro moji pomoc. Asistent pedagoga se stará o další dvě děti ve třídě.*“

Tomáš: „*Škola mi zajistila asistenta pedagoga, který je jen pro mě.*“

Klára: „*Měla jsem svého asistenta pedagoga od první do páté třídy pouze pro sebe. Nástupem na druhý stupeň máme ve třídě sdíleného asistenta pedagoga.*“

Andrea: „*Po prvním roce, kdy měla Andrea svou pedagogickou asistentku, se ukázalo, že je velmi šikovná a všechno zvládá samostatně, proto jsme se rozhodli domluvit se se školou na ukončení práce pedagogické asistentky pro jejich dceru.*“

Jakub: „*Mám svou asistentku pedagoga jen pro sebe a nemůžu si ji vynachválit.*“

Rodičům ani Haničce nevadí, že je asistent ve třídě pro více dětí najednou. Rodiče jsou naopak rádi. Hanička se díky tomu nespolehá jen na asistenta pedagoga, ale snaží se být více samostatná.

Klára by ráda pouze svoji asistentku pedagoga, ale škola bohužel jiného nemá.

Z otázky č. 3a je patrné, že asistenti jsou u většiny z dotázaných dětí potřeba. Některé školy mají sdíleného asistenta pedagoga, ale rodiče uvádějí, že ro jejich dítěti naopak pomohlo být více samostatní.

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo 3b): Snažila se ti třídní učitelka/učitel pomoci?

Hanička: „*Více mi pomáhá můj asistent pedagoga, mně to nevadí, větší věci zvládám sama.*“

Tomáš: „*Třídní učitelka v první třídě byla podle slov maminky velmi šikovná, pomáhala a spolupracovala. V dalším roce se ale změnil ředitel školy a zároveň nastoupila nová učitelka do Tomášovi třídy. Nový ředitel školy navýšil počet z 25 na 28 žáků v jedné třídě. Bohužel ochota a pomoc se zde nedostavila, podle slov maminky: „Více práce pro učitelku a méně času na ostatní děti.“*“

Klára: „*Klára byla na prvním stupni v malotřídce, kde od samého začátku fungovala třídní učitelka na jedničku podle slov maminky. Teď jsem na druhém stupni a každý učitel je nápomocný.*“

Andrea: „*Mám ráda svou třídní učitelku, vždy je pro mě oporou a když si s něčím nevím rady ráda mi vše zopakuje.*“

Jakub: „*Moje paní třídní učitelka je mi vždy nápomocná a raději se někdy zeptá, jestli všemu rozumím nebo jestli nechci něco zopakovat.*“

Hanička se díky sdílenému asistentovi učí být více samostatná, a to se daří podle jejich rodičů.

Tomášova maminka nebyla spokojená se změnami na Tomášové škole. Naštěstí Tomášovi zůstala asistentka pedagoga stejná, ta ale nedokázala Tomášovi dopřát to na co byl zvyklý. Pro pochopení celé situace je důležité přečíst si další odpověď u následující otázky.

Klára je na druhém stupni, spolu s tím musela přejít i na jinou školu, jelikož první, kterou Klára navštěvovala měla pouze první stupeň. Na nové základní škole mám více předmětů, více učitelů, více dětí ve třídě i tak je k mně **každý učitel nápomocný.**

Z otázky číslo 3b je patrné, že třídní učitelky, které mají v kolektivu dítě se sluchovým postižením rádi pomohou a jsou nápomocní. Tomášek bohužel ve druhé třídě takové štěstí neměl. A rodiče jsou velmi zklamaní z toho, co se děje ve škole, kam umístili svého syna.

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo 3c): Jaký máš vztah s třídní učitelkou/učitelem a pedagogickým asistentem?

Hanička: „*Mám ráda svou třídní učitelku i asistenta pedagoga, s naším asistentem je velká sranda.*“

Tomáš: „*Měl jsem radši svou první třídní učitelku, ve druhé třídě mě paní učitelka nechávala sedět při hodinách na chodbě.*“

Tomášova maminka: „*Nástupem nové paní třídní učitelky došlo na několik změn v učebních metodách pro mého syna. Třídní učitelka nechala sedět mého syna na chodbě, kde se každý den učil.*“

Klára: „*Třídní učitelku mám moc ráda hraje s námi o třídních hodinách ty hry. Maminka vstoupí do rozhovoru: „socializační“ hry Klárko. Plní se různé úkoly a skupiny paní učitelka vždy vybere jiné abychom se všichni mezi sebou bavili.*“

Andrea: „*Mám ráda svou třídní učitelku, když si s něčím nevím rady ráda mi vše zopakuje.*“

Jakub: „*Paní učitelka mi vždy se vši ráda pomůže, mám jí moc rád.*“

Tomášova maminka: „Věděla jsem, že se něco děje, náš syn se choval divně. Jako první mě napadla otázka, jestli ho někdo nešikanuje. To se nakonec vyvrátilo. Bohužel jsem se ve škole dozvěděla, že paní třídní učitelka nechává mého syna učit se na chodbě. Podle jejich slov“ aby měl více klidu na práci.“ po této zkušenosti jsem nechala svého syna přemístit do speciální školy.“

Klára se díky paní učitelce lépe začleňuje do kolektivu po socializačních hrách.

Z otázky 3c je patrné, že jsou učitelky většinou nápomocní dětem se sluchovým postižením. Bohužel Tomáš takové štěstí u druhé paní učitelky nenašel.

Komentáře:

Z všech otázek, které zahrnovalo číslo tři je patrné, že nezáleží na tom, zdali dítě má kochleární implantát nebo sluchadlo.

Hanička byla už v mateřské škole v rámci integrace, z tohoto důvodu neviděli rodiče smysl dávat Haničku do speciální školy. Hanička působí velmi sebejistě, je sama na sebe pyšná, že se dokáže více méně samostatně učit, bez velké pomoci jejich sdíleného asistenta. Hanička má ráda svou třídní učitelku udává, že s jejím asistentem pedagoga je velká strada, a to hlavně o přestávkách nebo na výletech se školou. Práce školy, rodičů a dětí je natolik skvělá, že všechny děti, které chodí společně s Haničkou do třídy takto funguje.

Tomášův příběh mě v této části zasáhl nejvíce. SPC doporučovalo rodičům dát Tomáše do speciální školy, avšak nejbližší speciální školu měli 50 kilometrů od svého bydliště. Z tohoto důvodu se rodiče rozhodli pro běžnou základní školu. V první třídě byl Tomáš velmi spokojený, třídní učitelka pomáhala. Nástupem nového ředitele a zároveň nové třídní učitelky byly pro Tomáše a pro jeho rodiče těžkým oříškem. Z veselého a upovídaného Tomáše, se stal smutný a nekomunikativní chlapec. Rodiče si nejdříve mysleli, že je ve třídě šikanován. Po příchodu ze školy se maminka jen divila, jak si to někdo může dovolit. Nechávat učit dítě na chodbě je jeden problém, ale paní učitelka si nejspíše neuvědomovala, jaký to bude mít dopad na Tomáše co se týče v kontaktu s ostatními dětmi. Příběh Tomáše mne velmi zasáhl a nedovedu si představit co on sám musel prožívat. Rodiče se po této zkušenosti rozhodli o přestupu Tomáše z běžné základní školy do speciální školy, tak jak jim to doporučovalo SPC. Tomáš se během měsíce v nové škole rozmluvil, rozšířila se mu slovní zásoba a začal být více komunikativní a usměvavý.

Klára jako jediná z dotazovaných dětí nastupovala na základní školu bez ročního odkladu. Bohužel na jejich škole nemají dostatek asistentů pedagoga, a tak mají ve třídě sdíleného asistenta. Kláry maminka doufá v to, že si Klára zvykne a její problémy při ztracení se při hodinách nebudou mít následek zhoršení známek i když jak na prvním, tak na druhém stupni se setkává s pomocí od učitelů. Začlenění do třídního kolektivu připisuje maminka paní třídní učitelce, která se snaží, aby Kláry sluchovou poruchu nebraly jako nevýhodu.

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo. 4: S čím ti ostatní děti pomáhaly? Bylo naopak něco s čím ti ostatní děti nepomáhaly? A našel/našla sis svého/soví nejlepší kamaráda/kamarádku?

Haničky maminka: „Co má na kolektivu ráda, je, když dostane špatnou známku a paní učitelka ji řekne že si to může opravit kolektiv ji povzbuzuje a říkají že to zvládne. Tedy pomoc kolektivu se k ní dostává psychicky.“

Tomášova maminka: „Tomáš měl moc rád všechny ve třídě. Tomášovi **nejvíce ublížilo utržení z kolektivu, když se učil na chodbě.**“

Klára: „Kolektiv mě na začátku nezapojoval mezi sebe, maminka říká: „Klára byla trošku zakřiknutá.“ **V druhém pololetí první třídy nastoupila do mé třídy kamarádka, se kterou jsem se znala z prvního stupně. Ona se rychle začleňuje do skupiny, díky ní sem se dostala do kolektivu všech dětí a dnes už se bavím se všemi.**“

Andrei maminka: „V kolektivu si našla své dvě nejlepší kamarádky, které **má moc ráda a ráda jim pomáhá.**“

Jakub: „V kolektivu mám **nejen svého nejlepšího kamaráda, ale i plno jiných kamarádů, které jsem už znal z mateřské školy.**“

Jakubova maminka: „Trošičku mu dělalo problém navázat vztahy s ostatními dětmi ve třídě, ale to se díky práci paní třídní učitelky rychle změnilo.“

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo. 4a): Máš rád/da kolektiv ve třídě?

Hanička: „V kolektivu **se cítím dobře a po prázdninách se vždy na všechny těším.**“

Tomáš: „**Měl jsem rád všechny ve třídě.**“

Klára: „**Mám ráda všechny děti ve třídě, nejradši mám svoji nejlepší kamarádku.**“

Andrei maminka: „Andrea je premiantem ve třídě, takže **k ní hodně dětí vzhlíží. Jestli se někdo pokusí o Andree něco říct, nejlepší kamarádky se ji vždy zastanou, mám obě moc ráda.**“

Jakub: „*Ano mám rád své spolužáky.*“

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo. 4b): Setkal/ a ses s šikanou ve třídě?

Haničky maminka: „*Hanička se nesečkala kvůli své poruše sluchu s žádnou šikanou.*“

Tomáš:

Klára: „*Nesečkala jsem se nikdy s žádnou šikanou.*“

Andrea: „*Ve třídě jsem se nesečkala s žádnou šikanou.*“

Andrei maminka: „*Někdy se stávalo, že jim paní učitelka musela vysvětlovat z jakého důvodu musí Andrea nosit sluchadla. Ale s šikanou, jako takovou se nesečkala.*“

Jakub: „*Nesečkala jsem se s žádnou šikanou ve třídě.*“

Komentáře:

U Andrei došlo ve třídě k posmívání se jí na základě nošení sluchadla. Paní učitelka zde rychle zasáhla a vysvětlila ostatním dětem, z jakého důvodu Andrea nosí sluchadla a jak jsou pro ni důležité a jak se k Andree mají chovat. Andrea je ráda, že ostatní děti chápou a snaží se jí v některých příkladech pomoci.

U této otázky vyšlo najevo, že dětem se sluchovým postižením nedělají větší problémy nalézt si kamarády. Všichni mají svého nejlepšího kamaráda, který jim s čímkoli pomůže. Ani jeden z nich se nesečkala s šikanou ve škole.

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo 5: **Stalo se ti někdy, že jsi nestíhal/a děj ve třídě nebo na tělesné výchově?**

Hanička: „*Ano někdy se mi stává, že nestíhám, co se někdy děje a některá slova, které paní učitelka řekne neslyším.*“

Haničky maminka: „*Paní učitelka se někdy postaví tak, že ji naše Hanička nerozumí, proto uvažujeme o zesilovači do třídy.*“

Tomáš: „*Stávalo se mi, že jsem nestíhal, co se okolo dělo.*“

Kláry maminka: „*Na prvním stupni se běžně stávalo, že nestíhala, co se kolem ní děje, to se ale časem změnilo a nyní je schopná vnímat všechno samostatně. Problémem je zachycení některých slov, které jsou důležité pro pracování při hodinách.*“

Andrea: „*Většinou stíhám, co se okolo mě děje, někdy mám ale problém při tělocviku.*“

Jakub: „*Nestíhám rychlé změny na „těláku“.*“

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) číslo 5a): Jestliže jsi nestíhal/a kdo ti pomohl? Třídní učitel/ka, pedagogický asistent nebo nějaký kamarád?

Hanička: „*Snažím se všechno stíhat sama, naučila jsem se sledovat ostatní děti, už když jsme chodili se školou na plavání, kde jsem nemohla mít „ucho“.*“

Tomáš: „*Nejvíce mi pomáhala asistentka.*“

Klára: „*Dříve mi pomáhala asistentka nebo kamarádky.*“

Andrea: „*Nejvíce mi pomáhají kamarádky.*“

Jakubova maminka: „*Většinou si toho všimne jeho kamarád, který si ho „hlídá“ a vždy ho navede k tomu co se bude dít dál.*“

Otázka pro sk. (1) i sk. (2) čisl. 5b): Měl/a jsi někdy problémy s orientací ve škole?

Hanička: „*Nemám a neměla jsem problémy při orientaci ve škole.*“

Tomášova maminka: „*Tomáš neměl nikdy problém s orientací ve škole, nebo jsme to nemohli zjistit, jelikož jeho asistentka s ním byla vždy všude (jak o přestávkách, tak s ním docházela i na toaletu).*“

Klára: „*Neměla jsem problémy ani na prvním ani na druhém stupni s orientací.*“

Andrea: „*Měla jsem problémy s orientací ve škole, škola byla větší a bylo na ni dost hluku na chodbách. Teď už ale hluk na chodbách zvládám a orientace mi nedělá takový problém.*“

Jakub: „*Orientace mi ve škole problém nikdy nedělala, škola je malinká. Na naší budově máme jen další tři třídy.*“

Komentáře:

Jediným problémem pro tyto děti někdy bývá postavení se jejich učitele na špatný bod, ze kterého jim nemusejí rozumět s tak se stává, že nevědí, co mají dál dělat. Většina dětí uvádí, že největší problémy jim dělají na tělocviku, kde se rychle mění program.

Všechny děti krom Haničky, která se snaží vše stíhat samostatně mají po svém boku tak dobré kamarády, že když se dostanou do situace, kdy nevědí že se změnila hra hned jim to řeknou a vysvětlí co bude následovat. V druhém případě dětem, které nestíhají rychlé změny mají oporu ve svém asistentovi pedagoga.

Andrea jako jediná z dotazovaných dětí měla problémy při orientaci ve škole, spojený hluk a větší prostor který neznala byl zásadní. Po pár týdnech si ale na všechno zvykla a nyní ji nedělá problém, když mají jít do jiné třídy. Naopak u Tomáše rodiče nemohli přijít na to, zda jejich syn měl nebo neměl problémy při orientaci ve škole, jelikož asistent pedagoga byl všude s ním.

6.9 ZÁVĚR ŠETŘENÍ

Výzkum byl veden formou rozhovorů s pěti respondenty. Všichni se do rozhovoru přihlásili dobrovolně po oslovení na sociálních sítích. Podmínkou účasti rozhovoru byla skutečnost, že respondenti museli mít doma děti se sluchovým postižením.

Pro kvalitnější zpracování výzkumných dat, byly všechny rozhovory nahrávány na telefonní audiozáznam. Doslovný přepis jednoho rozhovoru je veden v příloze pod falešným jménem.

Úkolem práce bylo zjistit, jakým způsobem se děti se sluchovým postižením integrují do běžných základních škol. Výzkumné šetření ukázalo, že každé dítě má jiné podmínky. Dotazované děti mají sluchadla, nebo kochleární implantát. Někteří učitelé pomáhají dětem se sluchovým postižením, a někteří učitelé nikoli.

Některé děti mají svého pedagogického asistenta pouze pro sebe a v některých případech mají děti ve třídě sdíleného pedagogického asistenta. V kolektivu si každé dítě našlo jinak svého nejlepšího kamaráda/kamarádku, a některým musel pomoc jiný kamarád k navázání dalších kamarádských vztahů ve třídě. Dětem při rychlé změně děje pomáhají ostatní děti nebo asistenti pedagoga.

Výzkum poukázal na to, že i přes všechny skutečnosti, které zde byly zmíněny, se děti se sluchovým postižením integrovaly do běžných základních škol bez problémů až na jeden z pěti příkladů, který nakonec skončil přestupem do speciální školy.

ZÁVĚR

Tématem bakalářské práce byla Integrace neslyšících žáků do běžných základních škol. Hlavním cílem bylo zjistit, zdali se žáci se sluchovým postižením integrují úspěšně do běžných základních škol.

Teoretická část byla zpracována do pěti kapitol, členěných do dalších několika podkapitol. První kapitola je věnována dětem se sluchovým postižením. V jednotlivých podkapitolách jsem se zaměřila na samotné děti, a to především na to, jak tyto děti ovlivňuje sluchové postižení, počínaje samotným vymezením sluchového postižení, přičemž v rámci kapitoly jsem vymezila i jednotlivé sluchové vady, včetně diagnostiky a jednotlivých sluchových vad. V neposlední řadě jsem popsala v dalších kapitolách využívání jednotlivých kompenzačních pomůcek, a to jak sluchadel až po kochleární implantát, včetně jeho implantace. S ohledem na téma mé bakalářské práce jsem ve čtvrté kapitole popsala a vysvětlila velmi důležité pojmy, kterými jsou integrace, sociální a školní integrace. V rámci školní integrace jsem se seznámila nejenom s pohledem jednotlivých rodin, škol a rodičů, ale také s jednotlivými předpoklady pro úspěšnou integraci žáků do běžných základních škol. Současně však jsou s touto integrací spojena některá úskalí, která jsou rovněž v mé bakalářské práci popsána. V rámci poslední kapitoly jsem svou pozornost zaměřila na samotná poradenská zařízení pro sluchově postižené děti.

V praktické části mé bakalářské práce jsou uvedena data, která byla zjištěna na základě výzkumného šetření. Výzkum jsem uskutečnila formou polo strukturovaných rozhovorů s respondenty, a to jak s matkami, tak i jejich dětmi, které mají sluchové postižení. Využila jsem metoda kódování, na jehož základě byla zaznamenána integrace pěti žáků do běžných základních škol.

V rámci praktické části mé bakalářské práce jsem zjistila, že integrace každého dítěte je odlišná. Nezáleží na tom, zda děti využívají kochleární implantát či sluchadla. Nezáleží kolik kamarádů si děti najdou ve třídě, ani na tom, zda mají asistenta pedagoga jen pro sebe nebo je tam pro více dětí najednou. Ukázala se vstřícnost „zdravých“ dětí vůči dětem se sluchovým postižením, které se dokážou mezi sebou bavit, a především si

pomoci navzájem. Ani jedno z dotazovaných dětí se neseťkalo s šikanou, a to díky práci všech zainteresovaných učitelů, kteří mají ve své třídě žáky se sluchovým postižením.

Pomocí výzkumných i dílčích otázek byl hlavní cíl práce naplněn. Z jednotlivých rozhovorů byly získány informace, díky kterým byly nalezeny odpovědi na výzkumné otázky této bakalářské práce. Práce potvrdila, že se žáci se sluchovým postižením integrují do běžných základních škol velmi úspěšně.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima, 2005. ISBN 80-7216-213-6

HORÁKOVÁ, R., *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. Praha: Portál, 2012. ISBN: 978-80-262-0084-0.

HOUDKOVÁ, Z., *Sluchové postižení u dětí – komplexní péče*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-623-5

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu, II*. Praha: SEPTIMA, 1998. 321 s. ISBN 80-7216-075-3.

JANOTOVÁ, N., *Kapitoly o integraci sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85-801-81-7.

JANOTOVÁ, N.; SVOBODOVÁ, K. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998. 58 s. ISBN80-7216-050-8.

KAŠPAR, Z., *Technické a kompenzační pomůcky pro sluchově postižené*, 1 vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, o. s., 2008. ISBN 978-80-87218-15-0.

LANGER, J., SOURALOVÁ, E. *Výchova a vzdělávání osob se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. ISBN 978-80-244-3701-9.

LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-038-7.

MICHALÍK, J., *Škola pro všechny, aneb: Integrace je když. ŽŠ Integra*, 2002. ISBN 80-328-9885-X.

PIPEKOVÁ, J. a kol. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-65-6.

PIPEKOVÁ, J (ed). *Kapitoly ze speciální pedagogiky 2. rozš. Vyd.* Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-120-0.

PIPEKOVÁ, J. et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky. 3. rozš.* Brno: Paido, 2010. ISBN 978-8-7315-198-0.

POTMĚŠIL, M., *Sluchové postižení a sebereflexe*. Praha: Karolinum, 2007.
ISBN 978-80-246-1300-0.

PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

PULDA, M., *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole*. Brno: Masarykova Univerzita, 2000. ISBN: 80-210-2481-X.

SKÁKALOVÁ, T., *Dítě se sluchovým postižením*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014.
ISBN 978-80-7435-502-8.

SLOWÍK, J., *Speciální pedagogika*. Vyd. 2., rozšíř. a doplněno. Praha: Grada, 2016.
ISBN 978-80-271-0095-8.

KAŠPAR, Z. *Technické kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením*.
Praha : Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. ISBN 978-80-87153-62-8.

VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese. Marie Vágnerová*. Vyd.
4., rozšíř. a přeprac. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-414-4

VÍTKOVÁ, M., *Integrativní speciální pedagogika*. Brno: Paido, 2004.
ISBN 80-7315-071-0.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

NOLEN-HOEKSEMA, Susan. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Vyd. 3., přeprac.
Přeložil Hana ANTONÍNOVÁ. Praha: Portál, 2012. ISBN 97-80-262-00833.

Seznam použitých internetových zdrojů

Charakteristika sluchového postižení. Dostupné z internetového zdroje:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-155?text=sluchove%20postizen%C3%AD>

Audiologie, dostupné z internetového zdroje: <https://www.wikiskripta.eu/w/Audiologie>

Centra kochleárních implantátů pro děti {online} dostupné z internetového zdroje:
<https://www.fnmotol.cz/kliniky-a-oddeleni/cast-pro-deti/klinika-usni-nosni-a-krcni-uk-2-1f-a-fn-motol/specializace/>

Foniatrická klinika, dostupná z internetového zdroje:
<https://www.vfn.cz/pacienti/kliniky-ustavy/foniatricka-klinika/>

Vyhláška č. 72/2005 Sb., dostupný z webové stránky:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>

Zákon č. 329/2011 Sb., dostupné z webového zdroje:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>

Zákon č. 329/2011 Sb., dostupné z webového zdroje:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>

Zákon č. 248/2019 Sb., dostupný z webového zdroje:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-248>

Středisko Tamtam: <https://www.tamtam.cz/o-nas/>

SEZNAM ZKRATEK

Např.	-	Například
ORL	-	Otorhinolaryngologie
Tzn.	-	To znamená
Popř.	-	Popřípadě
Apod.	-	A podobně
Resp.	-	Respektive
Sk.	-	Skupina

SEZNAM TABULEK

Seznam tabulek

Tabulka 1: Charakteristika výzkumného vzorku	41
Tabulka 2: Charakteristika výzkumného vzorku	42

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Polostrukturovaný rozhovor (1) s Haničkou a její maminkou

Příloha 1 – Polostrukturovaný dotazník s Haničkou

Dobrý den,

Jmenuji se Sabina Menšíková a jsem studentkou třetího ročníku na Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze oboru Speciální pedagogika a vychovatelství.

Chci Vás požádat o spolupráci při výzkumné části mé bakalářské práce. Tématem mé práce je Integrace neslyšících žáků do běžných základních škol. Ráda bych se zeptala Vás a Vaší dcery na pár otázek, ohledně integrace Vašeho dítěte do běžné základní školy.

Chtěla bych Vás upozornit, že náš rozhovor bude nahráván z důvodů kvalitnějšího zpravování výsledků.

„Dobrý den, ráda Vám odpovím na Vaše otázky.“

Otázky:

1) Porucha Vaší dcery byla vrozená nebo získaná?

„Haničky sluchová vada je vrozené. V době těhotenství jsem od doktorů zjistila, že jsem prodělala infekci, která bohužel zasáhla mozek Haničky. Hanička se narodila s percepční nedoslýchavostí.“

Má někdo ve Vaší rodině poruchu sluchu? *„V rodině nemáme žádnou sluchovou vadu. Doktorů nedávají žádné šance, že by v budoucnu Haničky děti, měly získat stejnou sluchovou vadu.“*

2) Jaké kompenzační pomůcky sluchu využíváš a uvažujete koupit ještě nějakou?

Haničky rodiče: *„U Hanička jsme zkoušeli využívat sluchadel, bohužel žádné z nich ji nepomohl slyšet. Povinně využívala sluchadla půl roku, aby ji zahrnuli na adepta na kochleární implantát.“*

Hanička: *„Využívám vibrační budík, dříve jsem ho využívala na telefonu, ten mě ale často nevbudil. Za to ostatní v bytě ano. Teď využívám vibrační budík na hodinkách. Rodiče mi chtějí koupit další kompenzační pomůcku, a to zesilovač, abych lépe slyšela ve třídě.“*

3) Jaký byl tvůj nástup do běžné základní školy?

„Nastoupila jsem do první třídy s ročním odkladem.“

4) Uvažovali jste o speciální škole pro Haničku?

„Neuvažovali jsme o nástupu dcery do speciální základní školy. Od mateřské školy byla v rámci integrace mezi normálními dětmi, „zdravé děti ji táhnou“. Kolektiv ji táhne ke zlepšování její řeči. Ve třídě mají 15 z toho 5 dětí oslabených, 5 nadměrně inteligentních a 5 dětí ze sociálně slabších rodin, nebo byli v jiné škole šikanováni.“

5) Měl/a jsi svého asistenta ihned od začátku nástupu? A byl pedagogický asistent jen pro tebe nebo pro více dětí?

„Ve třídě mám asistenta pedagoga, který ale není jen pro moji pomoc. Asistent pedagoga se stará o další dvě děti ve třídě. Rodičům ani Haničce to nevadí, rodiče jsou naopak rádi. Hanička se díky tomu nespolehá jen na asistenta pedagoga, ale snaží se být více samostatná.“

6) Snažila se ti třídní učitelka/učitel pomoci?

„Více mi pomáhá můj asistent pedagoga, mně to nevadí, většinu věcí zvládám sama.“

7) Jaký máš vztah s třídní učitelkou/učitelem a pedagogickým asistentem?

„Mám ráda svou třídní učitelku i asistenta pedagoga, s naším asistentem je velká sranda.“

8) Jak se k tobě chová kolektiv ve třídě?

Haničky maminka: „Co má na kolektiv ráda, je, když dostane špatnou známku a paní učitelka ji řekne že si to může opravit kolektiv ji povzbuzuje a říkají že to zvládne. Tedy pomoc kolektivu se k ní dostává psychicky. Hanička má ráda děti, a děti mají rády ji.“

9) S čím ti ostatní děti pomáhaly? Bylo naopak něco s čím ti ostatní děti nepomáhaly?

„Není nic s čím by mi ostatní děti nepomohly“.

10) Našel/ našla sis dobrého kamaráda či kamarádku v kolektivu?

„Mám svého nejlepšího kamaráda, který mi vždy se vším rád pomůže.“

11) Setkal/ a ses s šikanou ve třídě?

„Hanička se nesečkala kvůli své poruše sluchu s žádnou šikanou od ostatních spolužáků.“

12) Stalo se ti někdy, že jsi nestíhal/a děj ve třídě nebo na tělesné výchově?

„Stává se mi, že nestíhám, co se někdy děje.“

13) Jestliže jsi nestíhal/a kdo ti pomohl? Třídní učitel/ka, pedagogický asistent nebo nějaký kamarád?

„Někdy mi pomáhá asistent pedagoga, který už to na mně pozná a pomůže mi. Snažím se ale vždy všechno stíhat sama, naučila jsem se sledovat ostatní děti, už když jsme chodili se školou na plavání, kde jsem nemohla mít, jak maminka říká „ucho“.

14) Měl/a jsi někdy problémy s orientací ve škole?

„Nemám a neměla jsem problémy při orientaci ve škole.“

Děkuji, tato otázka byla má poslední.

Ještě jednou Vám chci poděkovat za odpovědi a Váš čas,

Přeji Vám krásný zbytek dne,

Sabina Menšíková

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Sabina Menšíková

Obor: Speciální pedagogika – vychovatelství

Forma studia: Denní

Název práce: Integrace neslyšících žáků do běžných základních škol

Rok: 2022

Počet stran textu bez příloh: 52

Celkový počet stran příloh: 74

Počet titulů českých použitých zdrojů: 18

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 5

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Václav Chmelíř